Cena 60 gr

NIWA
Tygodnik Zarządu Głównego Białoruskiego Towarzystwa Społeczno - Kulturalnego w Polsce

Ніва

Цана 60 гр

Тыднёвік
Галоўнага Праўлення Беларускага грамадска - культурнага таварыства ў Польшчы

№ 33 (129) БЕЛАСТОК, 17 ЖНІЎНЯ 1958 года ГОД III

БАЦЬКІ, пасылайце дзяцей у беларускія школы!

Беларускае грамадска - культурнае таварыства і рэдакцыя «Нівы» сваім галоўным заданнем лічаць развіццё асветы сярод беларускага насельніцтва ў Польшчы. Справы звязаныя з кваліфікацыйным узроўнем настаўнікаў, развіццём беларускіх школ і матэрыяльным іх забеспячэннем з'яўляюцца асноўным у дзейнасці кожнага беларуса. Неабходна клапаціцца аб тым, каб нашы беларускія дзеці мелі магчымасць вучыцца ў школе на роднай мове. Правільна зрабілі сяляне вёскі Арэхавічы, якія самі выступілі да асветных устаноў з просьбай адкрыць у іх вёсцы беларускую школу. Беларуская школа ў Арэхавічах распачне працу ўжо 1-га верасня г. г.

Нажаль не ўсе разумеюць і даацэньваюць значэнне вучобы ў роднай мове, як сяляне з Арэхавіч.

Напрыклад у Гайнаўцы, у беларускай пачатковай школе, ёсць яшчэ шмат вольных месц, аднак бацькі чамусьці не запісваюць сваіх дзяцей у гэтую школу. Сяляне з беларускай вёскі Аўгустова (Бельскі павет) зракліся беларускай школы ў сваёй вёсцы, лічачы, што потым дзецям цяжка будзе паступіць на далейшую вучобу.

Ці гэта правільна? Не. Няхай доказам будуць беларускія ліцэі ў Бельску і Гайнаўцы, выпускнікі якіх амаль усе паступілі ў вышэйшыя навучальныя ўстановы Польшчы. З Бельскага ліцэя вышла ўжо 12 лекараў; звыш 20 магістраў фармакалогіі, біялогіі, юрыдычных навук і г. д.; 41 інжынераў, звыш 100 настаўнікаў.

І беларуская мова гэтым выпускнікам зусім не перашкаджала ў навуцы, а наадварот — дапамагала. Ведаючы беларускую мову, яны мелі магчымасць карыстацца багатымі матэрыяламі Акадэміі навук Беларускай ССР. А ўсё гэта мела вялікі ўплыў на павышэнне іх навуковага ўзроўню.

Бацькі, пасылайце сваіх дзяцей у беларускія школы! Яшчэ да канца жніўня запісы прымаюцца.

15 гадавіна паўстання ў беластоцкім гета

15 год таму, 16 жніўня 1943 года насельніцтва Беласточчыны і ўсёй краіны было да глыбін душы парушана звесткамі аб паўстанні яўрэйскага насельніцтва ў беластоцкім гета.

Раніцай, 16 жніўня 1943 года, да зубоў узброеныя фашысты, пачалі ліквідаваць гета. Аднак яўрэйскае насельніцтва пад кіраўніцтвам падпольнай арганізацыі руху супраціўлення, на чале з камуністкай Фані Машковіч узняло паўстанне. Амаль кожны дом, кожная фабрыка ператварыліся ў крэпасць.

«Калі мы не абаронім свайго жыцця, дык абаронім свой гонар» — гаварылася да насельніцтва ў адозве штаба абароны. І гераічныя змагары біліся да апошняга тхнення.

Яўрэйскія героі, якім удалося прарвацца да партызанскіх атрадаў, змагаліся разам з палякамі і беларусамі супраць фашысцкіх захопнікаў. Частка іх утварыла яўрэйскі партызанскі атрад «Наперад», які дзейнічаў у лясах Беласточчыны. Прысуджаным на немінучую смерць яўрэйскім змагарам з дапамогай прышлі польскія і беларускія антыфашысцкія арганізацыі.

Нюра Чарвякоўская, Мікола Бакунін, Броня Зімнох, А. Багнюк — беларускія антыфашысты, якія шлі з дзейнай дапамогай яўрэйскім таварышам, здабывалі ім зброю і памагалі ўцячы з гета ў партызанскія атрады.

Да у гераічнага паўстання яўрэйскіх змагароў шырока адзначае грамадскасць Беласточчыны. 7 жніўня г. г. у Клубе ТПП-Р з дакладам аб паўстанні ў беластоцкім гета выступіў праф. Марк. 16 жніўня ў месцах баёў адслонены памятныя дошкі.

Распачаў працу Камітэт пабудовы Дома—помніка К. Каліноўскаму

9 жніўня г. г. адбылося чарговае пасяджэнне грамадскага Камітэта пабудовы помніка К. Каліноўскаму. На пасяджэнні Камітэт пастанавіў пабудаваць у Беластоку Дом-помнік К. Каліноўскаму. Адначасова паклікаў да працы дзве камісіі: камісію па справах прапаганды і фінансавую камісію.

Добраахвотныя складчыны ўплачваць на Конто Камітэта РКО № 12-9-315 у Беластоку.

Амерыканцы ў Ліване

Імперыялісты ў далейшым пасылаюць свае войскі ў суседнія з Іракам краіны — Ліван і Іярданію. Для гэтага выкарыстоўваюцца амерыканскія ваенныя базы і базы НАТО.

На здымку амерыканскія войскі ў Франкфурце — на — Майне (Зах. Германія) рыхтуюцца да пасадкі ў самалёты.

Гавораць: «на Кіпр», а вязуць у Іярданію... — англійскія салдаты 19 брыгады, якіх пасылаюць «на востраў Кіпр», а на справе — супраць арабскіх краін.

...а вось доказ: англійскія парашутысты на амманскім аэрадроме ў Іярданіі.

*

Амерыканцы з Франкфурта — на — Майне апынуліся ў Ліване.

Выпускнікі! Падаем да ведама выпускнікам сярэдніх школ, якія цікавяцца беларускай філалогіяй, што ў другой палове верасня г. г. праводзяцца ўступныя экзамены на аддзяленне беларускай філалогіі пры Варшаўскім універсітэце.

Неабходна здаваць наступныя экзамены: пісьмовы — па беларускай або рускай мове, вусны — па польскай і беларускай літаратуры.

Дакументы трэба пасылаць па адрасу: Uniwersytet Warszawski, Dziekanat Wydziału Filologicznego, Krakowskie Przedmieście 26/28.

Свята савецкіх будаўнікоў

10 жніўня ў Савецкім Саюзе адзначалася свята будаўнікоў. Сёлета савецкія будаўнікі асабліва з гонарам святкавалі сваё свята. У гэты дзень былі закончаны работы на самай вялікай у свеце Куйбышаўскай гідраэлектрастанцыі, якой прысвоена імя Леніна. Гэтая гідраэлектрастанцыя на Волзе з'яўляецца складаным камплектам інжынерных і гідратэхнічных пабудоў.

Гідраузёл складаецца з жалезабетоннага будынка гідраэлектрастанцыі даўжынёй 700 і вышынёй 80 метраў; вадаспускавай жалезабетоннай плаціны даўжынёй 981 метраў, якая можа прапускаць 40 тысяч кубаметраў вады ў секунду; зямельнай плаціны даўжынёй 2.800 метраў, намытай з мясцовых пяскоў; двух вялікіх суднаходных шлюзаў з каналамі. Створана водасховішча аб плошчы 6.500 квадратных кіламетраў і аб'ёме 58 млрд. кубаметраў, якое з'яўляецца самым вялікім штучным вадаёмам у свеце.

Гэтае гігантычнае будаўніцтва найлепш сведчыць аб стваральнай працы савецкага народа.

За гады пяці мінулых пяцігодак савецкія будаўнікі пабудавалі ў краіне звыш 29 тысяч вялікіх прамысловых прадпрыемстваў, пабудавалі і аднавілі 90 тысяч кіламетраў чыгуначных дарог. Толькі з 1926 па 1956 год у краіне вырасла 860 новых гарадоў і больш 1.200 пасёлкаў гарадскога тыпу. Толькі за адно дзесяцігоддзе — з 1946 па 1956 год — адноўлена і пабудавана каля 300 мільёнаў квадратных метраў плошчы, што ў паўтара раза перавышае ўвесь жылы фонд у гарадах дарэвалюцыйнай Расіі.

У гэтым годзе у свята савецкіх будаўнікоў вялікая група працаўнікоў будаўнічай індустрыі была ўзнагароджана ардэнамі і медалямі. 168 будаўнікам прысвоена званне Героя Сацыялістычнай Працы, звыш трынаццаці тысяч чалавек узнагароджана ардэнамі і медалямі.

Баку — Франкфурт

Як падало радыё ГДР у найбліжэйшым часе ў Маскву паедзе дэлегацыя Германскай Дэмакратычнай Рэспублікі ў справе пабудовы нафтаправода паміж Баку і Франкфуртам над Одрай.

*

Балгарыя прадала ў гэтым годзе іншым краінам 100 тыс. тон памідораў.

*

986 мільёнаў злотых страт панесла ў гэтым годзе наша краіна ад паводкі, ураганаў, граду і пажараў; г. зн. у 3 разы больш чым у мінулым годзе.

Нядаўна амерыканская падводная лодка «Наўцілюс» з атамным рухавіком пераплыла пад Паўночным полюсам.
Такім чынам падводная лодка «Наўцілюс» побач з савецкім атамным ледаколам «У. І. Ленін» — новыя заваёвы чалавецтва ў пакарэнні прыроды.
На здымку: капітан «Наўцілюса» Андэрсон на палубе свае лодкі ў момант пераплывання пад полюсам.
Фото — ЦАФ

Хопіць на 200 год

Натуральныя багацці, якія скрываюць падземныя нетры Беларусі з кожным годам, дзякуючы пошукам савецкіх геолагаў, становяцца вядомымі і эксплуатуюцца беларускай прамысловасцю.

У сувязі з адкрыццём некалькі год таму залежаў нафты, на Беларусі ўзнік нафтадабываючы і нафтаперапрацоўваючы цэнтр. Знойдзены залежы бурага вугаллю і іншых карысных натуральных выкапняў, якія ў хуткім часе будуць эксплуатаваны народнай гаспадаркай рэспублікі.

У апошнім часе адкрыта залежы каменнай і каліевых солей, якія могуць заспакойваць патрэбы не толькі Беларусі, але і ўсіх прыбалтыйскіх рэспублік на працягу 200 год.

(мг)

Рэкардсменка Польшчы — пілот планера Пелагея Маейская пабіла два сусветныя рэкорды ў пералёце да вызначанай мэты.
На здымку: М. Маейская ў размове з інструктарам пілотам Паляноўскім.

Міжнародны агляд

Заява кітайскага ўрада

У Заяве за 8 жніўня ўрад КНР выступіў з падтрымкай савецкай прапановы аб скліканні надзвычайнай спецыяльнай сесіі Генеральнай Асамблеі ААН для разгледжання пытання аб неадкладным вывадзе войск ЗША з Лівана і войск Вялікабрытаніі з Іярданіі.

У Заяве гэтай гаворыцца, што кітайскі ўрад цалкам падтрымлівае гэтую прапанову Савецкага Саюза. У сучасны момант Злучаныя Штаты і Англія працягваюць павялічваць свае ўзброеныя сілы і пашыраюць акупіраваныя раёны ў Лівание і Іярданіі. Становішча на Блізкім і Сярэднім Усходзе застаецца напружаным, міжнароднаму міру і бяспецы ўсё яшчэ пагражае сур'ёзная небяспека. Кітайскі ўрад лічыць, што ўсе міралюбівыя краіны павінны прыняць усе магчымыя меры для таго, каб заставіць ЗША і Англію неадкладна вывесці іх агрэсіўныя войскі з Лівана і Іярданіі з тым, каб аднавіць мір на Блізкім і Сярэднім Усходзе.

Кароль Хусейн просіць дапамогі

Як паведамляе газета «Аль - Ахбар», у часе прабывання спецыяльнага прадстаўніка прэзідэнта ЗША Мэрфі ў Іярданіі кароль Хусейн звярнуўся да яго з заклікам паслаць у Іярданію амерыканскія войскі (у сучасны момант там знаходзяцца толькі англійскія войскі).

З другога боку, гаворыцца ў паведамленні, кароль Хусейн заявіў англійскаму камандаванню, што ў Іярданіі недастаткова англійскага войска, і прасіў прысланць у краіну новыя падмацаванні. Кароль Хусейн, па словах газеты, жаліўся, што сярод іярданскай арміі маюць месца моцныя хваляванні і таму ён не зможа разлічваць на свае войскі.

Газета «Аль - Ахбар» піша, што ўрад Англіі вырашыў спешна накіраваць у Іярданію новы кантынгент англійскіх войск.

Прэс — канферэнцыя ў Неру

На прэс - канферэнцыі, якая адбылася 7 жніўня ў Дэлі, прэм'ер - міністр Індыі Нэру заявіў у прыватнасці, што Генеральная Асамблея ААН павінна забяспечыць вывад іншаземных войск з Блізкага і Сярэдняга Усходу і неўмяшанне ў будучым у справы Ірака, Лівана і Іярданіі.

Гаворачы аб міжнародным становішчы, Нэру адзначыў, што за апошнія 2—3 тыдні мы былі вельмі блізкія да сусветнай вайны. Мы пазбеглі яе, сказаў Нэру. Аднак ён падкрэсліў, што такое небяспечнае становішча можа паўтарыцца. Нэру рэзка крытыкаваў Багдадскі пакт, які, як ён сказаў, выклікаў «халодную вайну» паміж арабскімі краінамі. У гэтай сувязі Нэру паказаў, што пакуль Багдадскі пакт існуе, ён будзе падрываць якраз тую палітыку, якую ён павінен быў бы забяспечваць.

У Бразіліі не любяць Далеса

Карэспандэнт агенцтва Асошыэйтэд Прэс паведамляе з Рыо-дэ-Жанейра, што бразільскія студэнты абсвісталі дзяржаўнага сакратара Далеса, калі ён прыбыў 4 жніўня ў Рыо-дэ-Жанейра. Паколькі антыамерыканская дэманстрацыя студэнтаў была забаронена, яны сабраліся ў памяшканні нацыянальнага саюза студэнтаў, каб выказаць свой пратэст супроць прыезду дзяржаўнага сакратара ЗША.

«Аўтамабіль Далеса, — адзначае карэспандэнт, — пранёсся міма з хуткасцю 50 міль у гадзіну, накіроўваючыся ў рэзідэнцыю амерыканскага пасла. Памяшканне студэнцкага саюдза было задрапіравана чорным палатном. У цэнтры быў змешчаны транспарант з лозунгам. «Далес, выбірайся дадому!». За вуглом знаходзілася 7 паліцэйскіх машын, каб перашкодзіць усякай дэманстрацыі на вуліцы».

Важнае палітычнае здарэнне

Паведамленні аб спатканні першага сакратара КПСС, старшыні Савета Міністраў СССР М. С. Хрушчова і старшыні ЦК КПК, старшыні КНР Мао Цзэ-дуна аднадушна разглядаецца ў друку і радыё ЗША як важнейшае палітычнае здарэнне. Камюніке аб гэтым спатканні, прадэманстраваўшым поўнае савецка - кітайскае адзінства па актуальных і важных праблемах сучаснага міжнароднага становішча, апублікавана газетамі на самых відных месцах.

Цікава, што ўжо ў першых каментарыях нью-йоркскія газеты, як правіла, абыходзяць выказаныя ў камюніке рашучыя намеры СССР і Кітая зрабіць усё магчымае для змякчэння міжнароднай напружанасці і прадухілення новай вайны

У. Л.

Абмеркаванне праекта новай канстытуцыі Францыі

28 верасня 1958 года павінен адбыцца ў Францыі рэферэндум па поваду прыняцця новай канстытуцыі. Ужо ў сучасны момант увагу французскай грамадскасці прыцягвае важная праблема: пасля двухмесячнай падрыхтоўкі ўрад дэ Голя апублікаваў днямі праект новай французскай канстытуцыі.

Якія ж асноўныя рысы праекта новай канстытуцыі, пры дапамозе якой ўрад жадае вызначыць будучы дзяржаўны лад Францыі?

Найбольш важны раздзел датычыцца паўнамоцтваў прэзідэнта рэспублікі, які выбіраецца не парламентам, у адрозненне ад канстытуцыі 1946 года, а спецыяльным корпусам выбаршчыкаў, які складаецца з парламентарыяў, дэпартаменцкіх саветнікаў, прадстаўнікоў муніцыпалітэтаў і «замарскіх тэрыторый».

Прэзідэнт, згодна з новым праектам, назначае і змяшчае прэм'ер-міністра і міністраў без зацвярджэння іх парламентам. Ён старшынствуе на пасяджэннях урада, публікуе законы, праводзіць рэферэндум, мае права распусціць парламент, назначае вышэйшых ваенных і грамадзянскіх чыноўнікаў, выдае пастановы ўрада, якія маюць сілу закона, з'яўляецца вярхоўным галоўнакамандуючым узброеных сіл, вядзе перагаворы і ратыфіцыруе дагаворы з іншаземнымі дзяржавамі. Калі прэзідэнт лічыць, што становішча ў краіне прадстаўляе «сур'ёзную пагрозу», паведамляе насельніцтву ў асобным пасланні аб тым, што ён асабіста будзе прымаць «неабходныя меры». Тым самым у гэтым выпадку прэзідэнт бярэ ў свае рукі ўсю выканаўчую і заканадаўчую ўладу на такі тэрмін, які ён лічыць неабходным. Урад, які назначаецца прэзідэнтам, фармальна нясе адказнасць перад парламентам, але фактычна не залежыць ад яго, бо толькі ў тым выпадку, калі абсалютная большасць дэпутатаў выкажа недавер'е ўраду, парламент можа заставіць урад падаць у адстаўку. Калі рэзалюцыя, якая выказвае недавер'е ўраду, не сабрала абсалютнай большасці галасоў дэпутатаў, то парламент на працягу ўсёй сесіі больш не мае права ставіць пытанне аб давер'і ўраду.

Улічваючы права прэзідэнта распускаць парламент, праект па сутнасці вызваляе выканаўчую ўладу ад рэальнай адказнасці перад парламентам. Члены ўрада не могуць быць членамі парламента, і, калі дэпутат назначаны міністрам, ён пазбаўляецца свайго дэпутацкага мандата.

Заканадаўчыя правы парламента па новаму праекту абмежаваны толькі пэўнымі галінамі: бюджэт і налогі, асвета, мясцовае самакіраванне, правы грамадства, права наследства, аб'яўленне вайны і асаднага становішча. У іншых пытннях ураду не патрэбна адабрэнне парламентам сваіх рашэнняў. Дэпутаты карыстаюцца парламенцкай недатыкальнасцю толькі ў перыяд сесіі парламента, якая не можа працягвацца больш 5—6 месяцаў у год.

Новы праект канстытуцыі ўжо ацэнен многімі французскімі юрыстамі, як адзін з найбольш антыдэмакратычных за апошняе стагоддзе гісторыі Францыі.

Кансультатыўны канстытуцыйны камітэт унёс яшчэ адну папраўку. Гэтая папраўка заключаецца ў тым, каб існуючыя ў краіне палітычныя партыі адпавядалі прынцыпам, якія знаходзяцца ў праекце новай канстытуцыі. Гэтае вынаходства мае юрыдычнае значэнне, таму што яно дазваляе прыцягнуць да адказнасці партыю ў цэлым, а не толькі яе асобных членаў. Пры дапамозе такой юрыдычнай працэдуры канстытуцыйны суд у Заходняй Германіі ўжо вынёс рашэнне аб роспуску камуністычнай партыі. Нахабную кампанію за роспуск камуністычнай партыі Францыі ўжо пачала ў апошнія дні газета «Фігаро».

Такім чынам, праект новай канстытуцыі Францыі цалкам выкрывае яго складальнікаў, іх намеры ліквідаваць рэспубліканскі лад. Па ўсёй краіне разгарнулася барацьба паміж сіламі рэакцыі і дэмакратычнымі сіламі, якія выступаюць у абарону рэспублікі.

УЛАДЗІМІР ЛЕБЯДЗІНСКІ

У атмасферы братняга сяброўства

(Ад нашага карэспандэнта з Мінска)

Студэнтаў з Польшчы ў Беларускім Дзяржаўным Універсітэце ў Мінску ўсяго 9 чалавек. Невялікая гэтая грамадка, аднак надзвычай згодная і згуртаваная. Можа таму, што ўсе яны паходзяць з Беласточчыны і, так сказаць, пачуцці свайго супольнага зямляцтва іх яшчэ мацней аб'едноўваюць. Хоць і рассеяны яны па розных факультэтах і курсах: адзін на трэцім курсе, трох на чацвертым і трох на пятым курсе філалагічнага факультэта; адзін на пятым курсе гістарычнага факультэта і адзін на пятым курсе біялагічнага.

Але не толькі пачуцці зямляцтва ствараюць прыхільныя ўмовы навукі і жыцця. Дзякуючы сапраўды бацькоўскай апецы універсітэцкіх улад і перад усім прарэктара С. А. Малышава, дэкана філалагічнага факультэта М. Г. Ларчанкі і ўсяго калектыву выкладчыкаў універсітэта, студэнты з Польшчы адчуваюць сябе надзвычай добра. Менавіта стварэнне такіх, выключна спрыяльных умоў і надзвычай высокі ўзровень спецыялістаў - выкладчыкаў дазваляе студэнтам з Польшчы не толькі плённа выкарыстаць час прызначаны на вучобу, але і культурна адпачыць.

Шырокая праграма знаёмстваў з БССР дазволіла ім пабываць у калгасах рэспублікі, на трактарным, аўтамабільным заводах, на радыёзаводзе і на іншых прадпрыемствах горада Мінска. А багатыя праграмы тэатраў і кінатэатраў сталіцы Савецкай Беларусі дазваляюць ім прыемна правесці восеньскія і зімовыя вечары.

Сярод гэтай невялікай грамадкі ўжо выявіліся свае таленты. Такім чынам Сымон Раманчук (IV-ты курс філфака) гэта ўроджаны чалавек сцэны. Хаця ён толькі закончыў трэці курс універсітэта і лічыцца маладым, але мае за сабою амаль трохлетні стаж ігры на сцэне студэнцкага тэатру пры БДУ. Ён удзельнічаў у пастаноўцы спектакля «Калясо шчасця» братоў Тур і ў «Дзецях сонца» М. Горкага. Яго выканаўчае майстэрства захапляе ад першага слова і таму студэнты-гледачы пры кожным з'яўленні Сымона на сцэну сустракаюць яго бурай апладысментаў. Не з менш цёплым прыёмам сустрэўся ён на спектаклі для гарадскіх гледачоў і па выступленні па тэлебачанню.

Студэнты з Польшчы ў часе гутаркі з савецкімі сябрамі. Справа Э. Зубрыцкая і аўтар артыкула.

Сцяпан Сцяпанюк — звязда універсітэцкага спартыўнага клуба. На рэспубліканскіх спаборніцтвах у бягу на 400 м. ён заваяваў трэцяе месца. Сёлета наш спартсмен рашыў паехаць разам з савецкімі сябрамі на ўборку ўраджаю на цэлінных землях. Належыць спадзявацца, што і там, на полі працы, ён заваюе першае месца. Спорт не перашкаджае яму паспяхова займацца вучобай. Тэмай яго магістэрскай працы з'яўляецца рэвалюцыйны рух на Беласточчыне ў 1920—1923 г. г. Па становучасці, з якой працуе сябра Сцяпанюк, належыць спадзявацца працы навуковай важнасці.

Марыя Пекач не асабліва многа часу прысвячае другарадным справам. Яна ўсе сілы мабілізуе ў асноўным напрамку — навука. Праўда, яе доследы яшчэ не маюць той вагі, як навуковыя працы шаноўных прафесараў, аднак яе безупынны ўдзел у розных навуковых экспедыцыях, практыка над возерам Нарач і ў Крыме і паспяховая вучоба напэўна дадуць выдатныя рэзультаты і Марыя стане навуковым працаўнікам.

Выпускнікі - філолагі займаюцца пытаннямі навуковага доследу з гісторыі беларускай мовы і беларускай літаратуры. У будучым яны будуць працаваць у беларускіх школах Беласточчыны. Сярод іх таксама знайшліся таленты. На гэты раз трыё Філіпік, Паўлоўская і Раманчук чаравалі студэнцкую аўдыторыю мілагучным выкананнем польскіх народных песень. Менавіта атмасфера братэрскага сяброўства студэнцкага асяроддзя ў універсітэце, супольныя радасці і трывогі студэнцкага жыцця дазволілі студэнтам з Польшчы зжыцца ў адну сям'ю з савецкімі сябрамі.

М. ГАЙДУК

З гісторыі беларускага тэатра

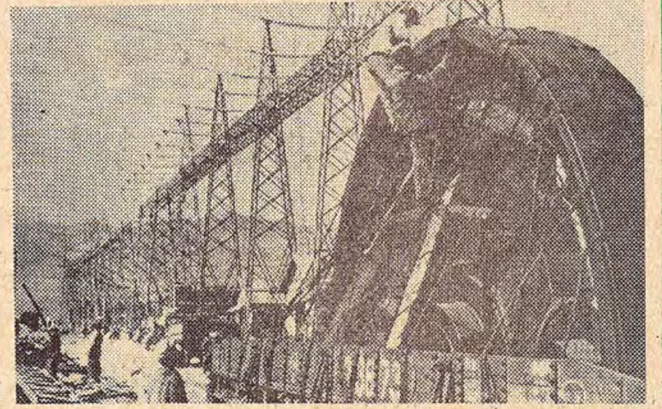
Навуковы працаўнік Інстытута мастацтва, этнаграфіі і фальклора Акадэміі Навук БССР, Г. Барышаў, натрапіў на цікавыя дакументы аб культуры Беларусі канца XVIII, пач. XIX ст. ст. З гэтых матэрыялаў вынікае, што ў той час на Беларусі існавала 15 прыгонных тэатраў. Найлепшым з іх быў тэатр у Шклове, які меў 3 аркестры, оперную і балетную групу. У 1800 г. 14 танцораў з гэтай трупы накіравана ў імператарскія тэатры Пецярбурга.

Славуты гродзенскі тэатр, які быў заснаваны ў 1762—64 г. г. магнатам А. Цізенгаўзам меў выдатную балетную трупу і сваё, першае ў Беларусі, балетнае вучылішча.

У 1785 г. Цізенгауз прывёз 60-ці асабовы балет у Варшаву і падараваў яго каралю Станіславу Аўгусту. Кароль, захоплены майстэрствам балета, даў усім яго членам вольную.

У далейшым, склад гродзенскага балета, пасля турнэ па краінах Еўропы, склаў аснову варшаўскага балета.

У народнай Карэі

Пры пабудове прамысловых аб'ектаў карэйскі народ карыстаў з дапамогі СССР.

15 жніўня брацкі карэйскі народ святкаваў 13 гадавіну вызвалення часцямі Савецкай арміі Карэі з-пад прыгнёту японскіх захопнікаў і 10-цігоддзе ўтварэння Карэйскай Народнай Рэспублікі.

За гады народнай улады Карэйская Народная Рэспубліка зрабіла вялікі крок наперад у развіцці ўсіх галін гаспадаркі краіны. З адсталага паўфеадальнага краю яна ператварылася ў краіну з развітай прамысловасцю і сельскай гаспадаркай.

Свае поспехі ў развіцці эканомікі дасягнула Карэйская Народная Рэспубліка дзякуючы ахвярнай працы свайго народа і брацкай дапамозе ўсіх сацыялістычных краін у тым ліку і Польскай Народнай Рэспублікі.

На здымку заслужаны артыст Юн Сін дэкламуе «Апавяданне Старэчы» пяра Так Ці Вон'а.

Фрагмент шлюзы навадняючай сістэмы ў правінцыі Па днёвы Пхенян на рацэ Тэдонган. Шлюза здана ў эксплуатацыю ў маі 1956 г.

Перадавікі сталявары Чандзінскага Металургічнага завода Пак-йен-Ціа і Лі-Тон-Гіу ў час перапынку ў працы.

Слаўныя людзі Падляшша

Міхась Баброўскі 3)

Мгр. В. БЕЛАКАЗОВІЧ

З усяго вышэй сказанага вынікае, што Міхась Баброўскі быў беларусам. Гэты погляд падзяляе Уладзімір Талочка (Да справы нацыянальнасці праф. М. Баброўскага — «Калосьсе, кн. 4, 1935) і Адам Станкевіч (Баброўскі Вільня, 1937).

Вось як Адам Станкевіч высняе гэту палеміку паміж польскімі і рускімі біёграфамі адносна справы пазбаўлення прафесуры Баброўскага:

«Нам здаецца, што ёсць крыха праўды ў адных і другіх. З усяго відаць, што М. Баброўскі быў беларус, ён да польскасці не пачуваўся. Ён крэпка быў звязаны з беларускай народнасцяй і з беларускай уніяцкай Царквой. Ён стараўся ў Уніі захаваць і ўзмоцніць усходне-славянскія прынцыпы. Быў староннікам кірыліцы, і выступаў проціў лацінкі ў працы сваёй:

„O wpływie kościoła rzymskiego na język słowiański pod względem liturgii uważany, osobliwie w Dalmacji". У гэтай працы М. Баброўскі закідае далматам, што яны замест кірыліцы ўжываюць лацінку. М. Баброўскі дамагаўся так-жа, каб Даніловіч Літоўскі Статут друкаваў кірыліцай, які ён перапісаў лацінкай і гэтак думаў друкаваць. У 1820 годзе ён прыдумаў літары ў польскім альфабэце, узгодненныя з кірыліцай.

Вось-жа не дзіва, што М. Баброўскі мусіў спрыяць філарэцкай і філамацкай моладзі, якая ў значнай частцы была беларускай, з уніятаў і якая агулам была з беларускай спольшчанай шляхты, знала беларускую мову і займалася студыямі над мінуўшчынай і мовай беларускага народа, чаго сам М. Баброўскі быў выдатным вучоным даследчыкам.

З другога-ж ізноў боку, М. Баброўскі, як не паляк, і як вучоны, выходзіў далей за рамкі імкненняў польскіх філаматаў і філарэтаў, і як такі, каторы спрацівіўляўся далейшай паланізацыі і лацінізацыі, зусім лёгка мог стацца ахвярай польскай палітыкі, тады так магутнай у краі нашым і ў Пецярбурзе». (*Адам Станкевіч, Баброўскі, Вільня, 1937, стр. 37—38*)

Такі погляд Адама Станкевіча вельмі пераканаўчы.

М. Баброўскі

Пасля таго, як Баброўскі быў пазбаўлены універсітэцкай кафедры, духоўнае кіраўніцтва, паводле жаданняў царскай улады, выслала маладога беларускага прафесара ў манастыр у Журновіцы. Там яго трымалі пад надзорам. Ён адчуваў цяжар адзіноты. Гэта адлюстроўвалася ў лістах да сваіх сяброў Лелевеля і Даніловіча. Вось Міхась Баброўскі 28 лютага 1825 г. паведамляе Лелевеля, які ў той час працаваў у Варшаве:

„...Ze statycznych wiadomości, ile że te do mnie z Wilna i Petersburga dochodzą tyle wiem: że Rektor Tw. (-ardowski) i adiunkt Kontr. (-ym) już dostali odstawkę: że z wysłanych nikomu nie pozwolono zostać w stolicy, tylko tym, którzy weszli do gwardii: że w rosyjskich guberniach miejsca mnie więcej korzystne otrzymali: Kowalewski, Wernikowski i Kułakowski w Kazaniu uczą się języków orientalnych: Hajdatel i Sobolewski po zdaniu egzaminu oficerskiego zostali przy wodnej komunikacji i na miejsca posłani; Walewski przy Woroncowie, gł. gubernatorze odeskim Mickiewicz i Jeżowski w Liceum w Odesie; Cyprian Daszkiewicz w Banku handlowym; Michalewicz w służbie cywilnej w Kijowie; Łukaszewski przy gimnazjum w Rydze, Budrewicz i Pietraszkiewicz w Moskwie, Jankowski — kwartalnym w Wołogdzie; Daniłowicz został profesorem dyplomacji i statystyki w Charkowie z pensją 2.000 rb. asygn. i już miał wejść w obowiązek, bo od niemałego czasu opuścił Petersburg. Ja jeden dotąd siedzę na bruku i wątpię, abym z tego wybrnął. Moi prałaci nie śmieją dać mi żadnego urzędu..." (*паводле* W. Charkiewicza, Bez steru i busoli, Wilno,1929, str.34).

Адсюль відна, што пачаткова яму было сумна і цяжка ў Журновіцах. Ён зблізку прыглядаўся сялянскай галечы і цемры, векавой немаце, убоству і адсталасці.

З цягам часу Міхась Баброўскі пamірыўся з лёсам, прышоў у сябе і ўзяўся за доследы з славістыкі. Цікавіўся ён таксама беларускай мовай, зяртаў увагу на яе спецыфіку, а з сялянамі сам гаварыў па-беларуску. Часам удавалася Баброўскаму вырвацца з Журнавіц, тады ён наведаў правінцыянальныя манастырскія бібліятэкі, дзе рабіў нататкі, запісы, працаваў над забытковымі рукапісамі.

Прыкладна ў гэтым часе Баброўскі дакана вялікага адкрыцця — у Супрасльскай манастырскай бібліятэцы ён знайшоў надзвычай каштоўны забытак стараславянскай мовы, які ўвайшоў у гісторыю славянскай літаратуры і філалогіі пад назвай «Супрасльскі рукапіс». Гэты надзвычай важны помнік стараславянскай мовы складаўся з 253 пэргамінавых аркушаў in 4° у 37 зложаных сшытках. «Супрасльскі рукапіс» сваім паходжаннем сягае XI стагоддзя. Ім зараз жа неадкладна зацікавіліся і пачалі яго вывучаць з гістарычнага, арфаграфічнага, палеаграфічнага, фанетычнага і граматычнага боку такія выдатныя славянскія вучоныя, як Вастокаў, Капітар, Міклошыч і іншыя.

(Працяг на стар. 6)

З жыцця вёскі

БАЛЯЧКІ ЛЯВОНАВІЧ

Вёска наша, Лявонавічы, невялікая, у ёй пражывае 70 гаспадароў — малазямельныя і сярэднякі, да якіх, агулам, належыць каля 500 гектараў зямлі IV і V катэгорыі.

Самай вялікай балячкай з'яўляецца тое, што нашы ворныя палеткі і сенажаці раскінуты ў шахаўніцы ў 24 кавалках, на вузенькіх палосачках. Кожнаму вядома, што на шахаўніцах дрэнна гаспадарыць, ураджай паступова заніжаецца. 35 гаспадароў нашай вёскі маюць гаспадаркі па чацвярціне, 6 асьмін, а толькі 5 поўучасткавых. Пасадзіш на палосцы 6 радкоў бульбы, на чатырох сярэдніх яна парасце, а на двух крайніх, над разорамі, няма. Таксама і са збожжам. Хто збіраў сена з доўгіх палосак у дажджлівыя гады, той ведае, як цяжка зносіць капіцы ў адно месца, і як многа часу трэба страціць пераязджаючы з палоскі на палоску. А колькі ж сварак за пераараныя барозны ў суседа! Па сённяшні дзень вядзецца ў нас дзедаўская трохпольная сістэма, пра пасяховае рыхленне зямлі і «паплёны» — няма мовы.

Кожны гаспадар трымае на лета пару лішніх хвастоў, каб мець больш гною, а выгану ў нас усяго 30 гектараў. На такой прасторы пасецца 5 табуноў па 30 штук худой жывёліны, з поўсотні коней, сотня гусей (на гусі ў нас пайшла мода, Лявонавіцкія гаспадыні пярыны спраўляюць). Выган у нас гразкі так, што ўвесь луг з ранняй вясны ўжо стоптаны, зрыты, счарнелы, увесь голы — ні травінкі. Кожны гаспадар выганяе сваю жывёлу не для таго, каб яна наелася, а для таго, каб у хляве не стаяла. Мала ў каго корму на цэлы год хапаее. Амаль усе шныпраць па межах, па пасевах — рвуць зелле, каб уратаваць сваю жывёлу, а на сходах адны другіх зладзеямі абзываюць. За свае каровы мне прыходзіцца адпасаць два дні ў месяц. Зранку жывёліна паліжа сантыметровую траўку, потым доўга ляжыць, пераж оўваючы жуйку, а пад вечар уцякае дамоў.

Праз дзень трэба добра набегацца, каб стрымаць 30-галовы табун кароў.

А каб я меў свой выган у адным кавалку, ніколі б яго не згрузіў бы. Пасыпаў бы мінеральнымі солямі і выкарыстаў бы належна. Самі з гэтага тупіка выйсці не зможам, трэба, каб адносныя ўлады нам дапамаглі.

У вёсцы ёсць 60 жыллёвых памяшканняў з электрычным святлом, некаторыя маюць радыёпрыёмнікі. Пісьманосец штодзень, рэгулярна прывозіць пісьмы і газеты, ёсць бібліятэка, клуб, часам прыязджае кіно. Амаль усе жыллёвыя дамы ў належным стане. На 60 хат 45 ёсць пакрытых чарапіцай, рэшта — саломай, і гэта таму, што надта мала цэменту даецца на вёску. Думаю, што ў наступным годзе і на апошніх забялее дахоўка. У гэтым выпадку, па-мойму павінна больш задбаць грамадская рада — пастарацца купіць хоць па адной машыне да вырабу даховак на грамаду і пастарацца каб былі большыя надзелы цэменту, няхай людзі крыюць чарапіцай не толькі хаты, але і хлявы і гумны і іншыя гаспадарчыя будынкі, бо саламяныя стрэхі, як вядома, перамочаныя дажджамі і высахшыя на сонцы, вельмі хутка пад уздзеяннем ветру нішчацца, а пры тым такія будынкі хутчэй загараюцца.

Вёска наша сама пабудавала новую дарогу. Бадай 50 год таму назад, яшчэ за цара Мікалая, у Лявонавічах быў зроблены брук. Але праз толькі год ён так знішчыўся, што людзі сталі па-за гумном ездзіць. Але, дзякуючы старанню нашага солтыса, Уладзімера Гогеля, ды помачы дарожнага тэхніка Ольтуха і дазорцы Кузьніцкага, у вёсцы былі назначаны каменячосы. Насельніцтва грамадскім абавязкам пабудавала новую дарогу і тры цэментныя масты.

Мы жывім давер да свайго солтыса. Спадзяемся, што ён паклапоціцца і аб ачышчэнні равоў на выгане і наладжанні грэблі ў «грудзе»; забароніць пасвіць гусей на агульным пасбішчы.

Ужо колькі год гэтыя балячкі дакучаюць насельніцтву нашай вёскі. Нам здаецца, што, аднак, час іх ужо вырашыць.

ЧЫТАЧ З ВЁСКІ ЛЯВОНАВІЧЫ

Ой хмелю, хмелю...

На здымку: апрысківанне хмелю грыбабойчымі хімічнымі сродкамі ў ПГР Хэлмна (Лодзінскае ваяводства).

Хмель вельмі карысная расліна. Без яго ў фабрыцы не зробяць добрага піва.

Вайна знішчыла ў нас шмат плантацыі хмелю, таму, яшчэ два гады таму назад некалькі дзесяткаў тон хмелю прывозілася ў Польшчу з заграніцы. Сёння вырошчванне хмелю значна павялічылася.

Многія сяляне ў цэнтральнай Польшчы садзяць хмель і атрымоўваюць вялікія даходы. З аднаго гектара можна сабраць ад 300 да 1.800 кілаграмаў шышак хмелю. У сярэднім сяляне атрымоўваюць за хмель з 1 га, каля 20.000 зл.

Гаспадары, якія хочуць садзіць хмель, атрымоўваюць ад дзяржавы дапамогу.

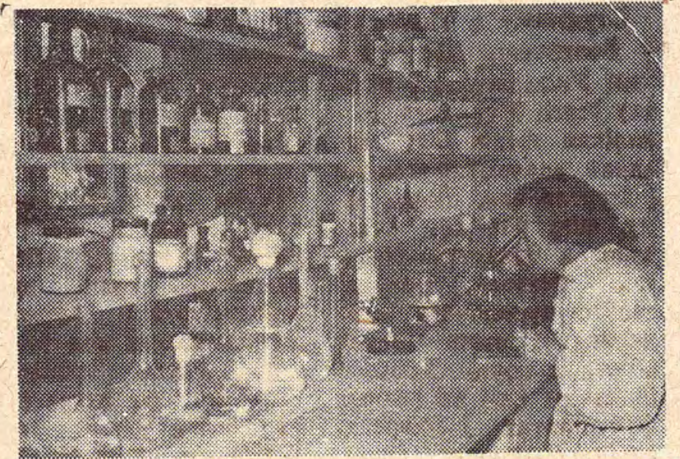

Абрадзілі ў гэтым годзе яблыкі. Для таго, каб добра іх перахаваць на зіму, трэба ўважліва зрываць з дрэва. Яблыкі пабітыя хутка гніюць

На здымку: Работнік ПГР Юзэфчук на Любліншчыне зрывае яблыкі.

Фото — ЦАФ

Нітрагін

Вядома, што адным з каштоўнейшых угнаенняў глебы з'яўляецца азот. Найбольш азоту ў паветры (70 прац.). Некаторыя сельскагаспадарчыя расліны як лубін, гарох, сарадэля, канюшына і іншыя, дзякуючы жыццю калоній бактэрыі на карэннях гэтых раслін, могуць успрыймаць азот (да 100 кг. чыстага азоту на 1 га пасеву) з паветра і ператвараць яго ў стан, які ўжо ўспрымае расліна. Таму ўсе гэтыя расліны лічацца самым цэнным сродкам узбагачэння глебы азотам. Але на запушчаных землях, аблагах і там, дзе даўно не раслі матыльковыя расліны, ураджай іх пры новым пасеве слабы і ўспрыняццё азоту з паветра ніклае, бо бактэрыі, якія ўспрымаюць азот загінулі. Таму для заражэння глебы гэтымі карыснымі бактэрыямі ўжываецца штучны прэпарат-нітрагін. Прэпаратам апыльваюць насёны лубіну, гароху і інш. матыльковых раслін перад пасевам. Карысць з нітрагіна вялікая — павышаецца ўраджай матыльковых раслін, а колькасць азоту, які яны ўносяць у глебу павялічваецца да 120—125 кг на 1 га пасеву.

На здымку лабараторыя дзе спраўджаюць якасць нітрагіна.

Фото — ЦАФ

(мг)

Увага сельскагаспадарчыя кааператывы

Многія праўленні сельгаскааператываў звярталіся да Рад Нарадовых з просьбай, каб перадаць ім малыя млыны, майстэрні і іншыя прадпрыемствы. Рада Міністраў разгледзіла гэтую праблему. Ужо цяпер сельгаскааператывы могуць атрымаць дазвол і пераймаць ад іншых устаноў такія прадпрыемствы, як: млыны, майстэрні, фабрыкі перапрацоўкі салавіны і агародніны, лесапільні і г. д.

Бліжэйшыя інфармацыі ў гэтай справе можна атрымаць у Павятовых Радах нарадовых.

Лічбы і факты

У 1950 годзе на развіццё народнай гаспадаркі выдаткавана 29.744 мільёны злотых. У 1953 годзе выдаткавана 45.102 мільёны зл., а ў 1956 годзе — 51.686 мільёнаў зл. З гэтых даных вынікае, што наша народная гаспадарка, нягледзячы на шматлікія цяжкасці, шпарка развіваецца. (ся)

Ці ведаеш беларускую літаратуру?

ЯКУБ КОЛАС

(Дакастрычніцкі перыяд)

Наш родны край

Край наш бедны, край наш родны!
Лес, балоты і пясок...
Чуць дзе крыху луг прыгодны...
Хвойнік, мох ды верасок.

А туманы, як пялёнка,
Засцілаюць лес і гай.
Ой ты, бедная старонка
Ой, забыты Богам край!

Наша поле кепска родзіць.
Бедна тут жыве народ,
У гразі жыве ён, ходзіць,
А працуе — льецца пот.

Пазіраюць сумна вёскі,
Глянеш — сэрца забаліць.
На дварэ — паленне, цёскі,
Куча сметніку ляжыць.

Крыж збуцверы пры дарозе,
Куча топаляў сухіх...
Сціпна, нудна, бы ў астрозе
Ці на могілках якіх.

А як песня панясецца —
Колькі ў песні той нуды!
Уцякаў бы, бег злзецца,
Сам не ведаеш куды.

Край наш родны, бедна поле
Ты глядзіш, як сірата.
Сумны ты, як наша доля,
Як ты, наша цемната.

Асадзі назад

Дрэнна маё жыццё,
Усё ідзе не ў лад,
І крычаць мне ўсюды
«Асадзі назад!»

Божа ты мой мілы!
Б'юся я, як гад,
Толькі-ж дзе ні ткнуся—
«Асадзі назад!»

Помню, я жаніўся,
Добры быў мой сват.
К дзеўцы нос паткнулі—
«Асадзі назад!»

Дзеўка была важна,
Ды сусед Кандрат
Мне нагу падставіў
«Асадзі назад!»

Трапіў раз у горад,
Быў якраз парад,
Лезу я наперад —
«Асадзі назад!»

У засеках пуста,
Жыта выбіў град
— Дай, старшынька, ссуды,
«Асадзі назад!»

Я з капейкі збіўся,
Зарабіць я рад.
— Ці няма работы?
«Асадзі назад!»

Сам я растрапаўся,
Лезе з плеч халат.
— Памажыце людзі!
«Асадзі назад!»

Сына свайго ў людзі
Вывеў бы Ігнат.
— Вось мой сын, паночкі!
«Асадзі назад!»

Хлеб прыслалі ў вёску.
Там галодных шмат.
Пруся я з мяшэчкам —
«Асадзі назад!»

Галаву я маю:
Быў бы дэпутат.
— Цэнзу ты не маеш,
«Асадзі назад!»

Праўда, што тайшца,
Быў і мой чарод:
Два разы на жыцці
Вышаў я ўпярод.

Узбунтаваў я вёску,
Ой, быў цяжкі год!
Прыязджае прыстаў:
— «Выхадзі ўпярод!»

Гэта ты, мярзавец
Узбунтаваў народ?
Гэй, гарадавыя!
Даць яму ўпярод!

Хваля паўторнай непісьменнасці

У часы санацыйнай Польшчы непісьменнасць у беларускім асяроддзі была агульнай з'явай. Побач з нацыянальным прыгнётам і эканамічнай адсталасцю, непісьменнасць сярод беларускага насельніцтва была адной з галоўных перашкод ў развіцці культурнага жыцця. Гэтая з'ява ляжала цяжкім каменнем на сэрцы той часткі беларускай і польскай інтэлігенцыі, якая выступала ў абароне спраў працоўных і намагала ліквідаваць непісьменнасць пры першай магчымасці.

Шмат людзей можна было б налічыць, якія ў сваёй дзейнасці на ніве беларускай культуры ў першую чаргу ставілі пытанне аб непісьменнасці ці то пад знакам Беларускай Сацыялістычнай Грамады і Таварыства Беларускіх Школ, ці проста ў штодзённай школьнай працы, як настаўнікі сельскіх школ.

Магчымасць поўнай ліквідацыі непісьменнасці была створана толькі тады, калі ўлада перайшла ў рукі працоўных. З самага пачатку сваёй дзейнасці ўрад Народнай Польшчы рашэннем Сейма і практычнымі мерапрыемствамі распачаў ліквідаваць гэтую кампрамітуючую спадчыну, якая засталася з часоў санацыі. У кожнай вёсцы былі сарганізаваны курсы для непісьменных і малапісьменных. За буквар і сшытак, не ўзіраючы на век, селі ўсе, хто не мог у свае юнацкія гады здабыць дабрадзействы граматнасці. І справа зварухнулася і рушыла значна ўперад. Дзесяткі тысяч дарослых людзей навучылася чытаць і пісаць. Аднак вялікая кампанія прайшла, курсы закрыліся і паступова ўсе афіцыяльныя ўстановы быццам забылі пра людзей, якія накшталт першакласнікаў зрабілі першыя, самыя цяжкія крокі ў вучобе. І цяпер амаль ніхто не цікавіцца лёсам былых непісьменных і малапісьменных, не гледзячы на тое, што пры ліквідацыі непісьменнасці былі расходаваны мільярды злотых і агромныя намаганні грамадскасці.

Сёння ж, з кожным днём часцей, сустракаем людзей, былых непісьменных, якія ізноў ставяць крыжы замест подпісаў і не могуць скласці літар у звычайнай аб'яве. Хваля паўторнай непісьменнасці сярод дарослых узнімаецца.

Стары настаўнік
НЕСТАР ПЕРАВОЙ
Зубава, Бельскі павет.

А што на гэта грамадскія рады, грамадскі актыў і адносныя дзяржаўныя ўстановы?

Ці ж і яны звычаем і рукой непісьменнага паставілі крыж на гэтай справе!

Такое становішча не прыносіць нашым асветным і грамадскім установам славы. Пытанне аб рэадукацыі былых непісьменных і далейшай іх вучобе павінна стаць у якасці першага пункта іх штодзённай працы.

У пошуках форм мерапрыемстваў па ліквідацыі паўторнай непісьменнасці і далейшай вучобы былых непісьменных трэба звяртацца да настаўнікаў сельскіх школ, да грамадскага актыву, які прымаў актыўны ўдзел ва ўсеагульнай ліквідацыі непісьменнасці. Для прыкладу можна падаць пачын настаўнікаў Веры і Алега Лясотаў у Падазеранах.

(Беластоцкі павет). Маладыя, працавітыя настаўнікі самі арганізавалі вячэрні курс для пазашкольнай моладзі, якая не закончыла пачатковай школы і магла дапоўніць сваю адукацыю.

Ці ж нельга было б арганізаваць такія курсы для былых непісьменных і малапісьменных у шырокіх памерах? Думаем, што можна. Толькі трэба, каб гэтай справай заняліся рады нарадовыя і асветныя ўстановы ўсіх маштабаў.

(м. г)

За два тыдні пачатак навучальнага года. Бацькі ўжо цяпер купляюць падручнікі.

На здымку: прадаўшчыца Валя Бура ў кнігарні №3 у Беластоку хутка і спраўна абслугоўвае пакупшчыкаў.

Фото — А. Каралеўскі

Дзесяцігадовы музыка

Сям'я Барыса Матвеюка ў вёсцы Цялушкі (Бельскі павет) невялікая — сын і дачка, аднак слаўная ў вёсцы. Старшы сын вельмі любіць музыку. Калі ён меў тры гады, дык ўжо хадзіў і расцягваў маленькую гармонію, якую бацька яму купіў за 60 зл. Адзінай яго разрыўкай была гэтая гармонійка. Ён марыў аб тым, каб у будучыні стаць добрым музыкай. Калі яму кончылася 6 год, ўжо меў вялікую гармонію, на якой умеў зайграць шмат беларускіх і рускіх песень. У той час ён ужо падыгрываў да танца сваім і старэйшым сябрам.

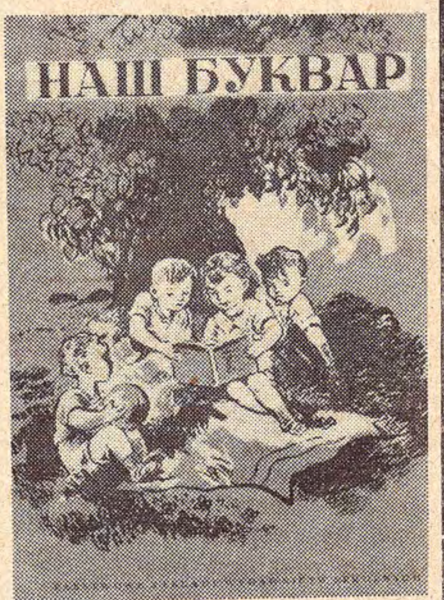
Цяпер Жэнік мае 10 год і прыгожую гармонію, якую яму прыслала яго бабка з СССР. На гэтай гармоніі ён іграе, як стары музыка. Вельмі прыгожа ўдаюцца яму полькі, вальцы і песні. Калі ён зайграе «Рабінушку», ці іншую песню — слухачы захапляюцца мастацкім выкананнем і прыгожай мелодыяй. Ён мае вельмі добры слух. Калі пачуе новую песню ці танец, на другі дзень ужо патрапіць яе іграць. Трэба сказаць, што Ж. Матвеюк добра вучыцца. Ён па беларускай мове мае ўсе пяцёркі.

Калі я яго запытаў, што ён думае рабіць па сканчэнні сямі класаў, тады ён адказаў — «буду старацца паступіць у музычную школу. Музыку вельмі люблю». Калі ён будзе старанна працаваць пры дапамозе бацькоў — дык сапраўды з яго будзе музыка.

Жадаем поспехаў.

(аб)

„Наш буквар"

Сёлета Дзяржаўнае Выдавецтва школьных дапаможнікаў у Варшаве загадзя падрыхтавала падарунак для беларускіх дзяцей: выпусціла «Наш буквар» у прыгожай каляровай вокладцы.

Не будзем умешвацца ў справы методыкі навучання першагодкаў, гэта справа спецыялістаў дзіцячай кнігі. Аднак і тут варта было б заўважыць, што дзецям значна лягчэй прывучацца трымаць аловак пры рысаванні знаёмых ім навакольных рэчаў, як плот, вокны. Менавіта гэты прыём застасаваны ў беларускім савецкім буквары і выкінуты з «Нашага буквара».

Беларускі «Наш буквар», выпушчаны ў Польшчы, з'ўляецца адаптацыяй (перапрапоўкай) беларускага буквара Н. І. Сіўко, выданага ў Мінску ў 1956 г. і польскага — Фальскага. У асноўным буквар захаваў усе ілюстрацыі, савецкага выдання, толькі значна іх пагоршыў. Мы са свайго боку хочам параіць ДВШД, каб яно ў будучым паспрабавала наладзіць кантакт з Мінскім выдавецтвам і там адціснула гэтыя 5 тысяч буквароў, патрэбныя беларускім першагодкам у Польшчы, папаўняючы іх неабходнымі аркушамі, якія аллюстроўвалі б спецыфіку жыцця беларусаў у Народнай Польшчы. Гэта абышлося б таней (у БССР буквар каштуе 2 руб. 55 кап.) і мастацкі бок кніжкі быў бы на высокім узроўні.

Гэта, так сказаць, аб матэрыяльным баку справы, якую пакідаем на ўласную развагу выдавецтва. Ёсць, аднак, справы, аб якіх трэба больш падумаць. Чаму выдавецтва пабаялася змясціць у буквары партрэт В. І. Леніна і звесткі аб геніі Вялікай Кастрычніцкай Рэвалюцыі і заснавальніку першай Сацыялістычнай Дзяржавы.

Незразумела, чаму рэдактар паклапаціўся пазбавіць нашых дзяцей партрэтаў і звестак аб вялікіх беларускіх паэтах: Я. Купалу і Я. Коласу. Ці ж беларускім дзецям у Польшчы не міла было б ужо ў першым класе пазнаёміцца са сваімі песнярамі, як знаёмяцца іх савецкія сябры?

Нашых першакласнікаў трэба таксама выхоўваць у духу вялікіх ідэй пралетарскай рэвалюцыі і прагрэсіўнай спадчыны беларускага народа.

(м. г.)

Мы маўчалі, як нямыя.
Мы ўздыхалі ўсё цяжэй,
Грызлі думкі нас благія,
Слёзы падалі з вачэй

Мы хадзілі, як у ночы,
Сярод мукі, сярод зла;
Туманы сляпілі вочы,
Цемра хмар на нас лягла.

З нас нямала жартавалі,
Той нас крыўдзіў, гэты сёк
Годнасць нашую таптaлі
У нас заплёван чалавек

Хай святло навукі яснай
Заблішчыць, як сонца ўсход,
Няхай родным словам шчасна
Загаворыць наш народ.

У судзе

Янку прыгавор чытае
Член акружнага суда:
«Суд праўдзівым палагае
За праступак, што Дуда
Учыніў па добрай волі
У цвёрдай памяці, вуме —
За пакражу жыта ў полі
Пратрымаць год у турме!..»
— А турму ты як адбудзеш, —
Кажа член, каб горш кальнуць, —
Дык правоў ты мець не будзеш,
Нават соцкім не збяруць!

Пакланіўся, асцярожна
Янка члена стаў пытаць:
— Мой паночку! Ці не можна
Тых правоў і з сына зняць?

Мацерына гора

За сялом у полі,
У жоўценькім пясочку,
Пахавала маці
Маладую дочку.

Знікла яе радасць —
Старасці апора,
І няма уцехі
У мацярынскім горы.

Ёй ніхто не верне
Дарагой дачушкі.
Плачуць па дзяўчыне
Сваякі і дружкі.

Плача па ёй мілы,
Жаль яго вялікі,
Гора ж яго сціхне,
Змоўкнуць сэрца крыкі.

Ганначку забудуць
Сваякі і дружкі,
Не забудзе маці
Роднае дачушкі.

Не загояць часы
Сэрца яе раны,
Сама ляжа маці
З імі ў гроб драўляны.

Арол

Над смужнай раўнінай высока — высока
Разняў свае крыллі арол адзінокі.

І вокам празорным ён даль азірае,
І гучныя крыкі над полем раняе.

А поле замлела, ляжыць у тумане,
У покрыўцы смужнай, бы ў цёмнай сутане.

Свая, відаць, думка аб чымсці гарue,
І крыкаў арліных нізіна не чуе.

Навіны тэхнікі

Радыёхвалі гатуюць ежу

У шэрагу краін створаны печы, у якіх ежа награваецца радыёхвалямі, што выпраменьвае магнетронны генератар.

У такой печы пірог, напрыклад, можна спячы за 6 мінут, а двухкілаграмовы кавал к мяса засмажыць за 20 мінут, пры чым патэльня і сценкі печы застаюцца халоднымі. Для прыгатавання ежы такім шляхам можа быць выкарыстана любая пасуда: шкляная, фарфаравая, металічная і нават папяровая. Так, піражнае гатуецца проста на папяровай сурвэтцы.

Замест корку

Як вядома, да гэтага часу корак быў каштоўным рэчывам, таму што коркавае дрэва расце толькі на поўдні. Але вучоныя стварылі новы матэрыял, які і лягчэй за корак і трывалейшы. Гэта пенапласт — асаблівая пластмаса. Зараз у маладым савецкім горадзе Находка ўступіў у строй новы завод, які забяспечвае танным заменнікам корку ўсю рыбную прамысловасць Далёкага Усходу.

Пенапласт у паўтара раза лягчэй корку, яго можна рэзаць, пілаваць, апрацоўваць на такарных станках. Ён добра ізалюе гук і цяпло, не гарыць і зусім не ўбірае ваду.

Вучыся ўмеру добрым манерам

Як хадзіць, сядзець, размаўляць

Выхаваны чалавек уважліва сочыць за сваімі рухамі, імкнецца зрабіць іх простымі, натуральнымі і ў той жа час прыгожымі без якой бы там ні было рысоўкі, манернасці. Прыемна паглядзець, калі юнак або мужчына ходзіць спакойна, не сутулячыся, не горбячыся, не размахвае рукамі. Радуе вока, прыгожая, лёгкая, грацыёзная паходка жанчыны.

На крэсле прынята сядзець не разваліўшыся, пазбягаючы ў той жа час і іншай крайнасці— звычкі сядзець на самым краі крэсла ў позе «беднага сваяка». Перастаўляючы крэсла, не варта рабіць гэта седзячы (перш за ўсё чалавек выглядае непрыгожа, а апрача таго, ён робіць шум).

Бацькам вельмі важна сачыць за тым, каб у дзіцяці не паяўляліся звычкі, якія робяць яго непрыемным для акружаючых, нязграбным або проста смешным. Нельга дазваляць дзецям крыўляцца, рэзка і празмерна жэстыкуляваць, грызці пазногці, бясконца папраўляць вопратку, круціць штонебудзь у руках.

Непрыемна выглядае чалавек, які ў час сваёй размовы бясконца дакранаецца да таго, з кім размаўляе, бярэ яго за рукай, пастуквае па плячы або спіне, круціць гузікі на яго адзенні.

Новыя савецкія фотаапараты

На здымку новыя савецкія фотаапараты. Зверху ўніз: 1. Апарат «Нева» з двума аб'ектывамі, шырокаплёначны, камера 6Х6 см. 2. Аматарскі апарат «Эстафета». 3. Люстраная камера «Старт». 4. «Ленінград». Аўтаматычна перасоўвае плёнку, настаўляе лічыльнік і г. д. — можа зрабіць 3—4 здымкі ў секунду. 5. Камера «Юность», выпушчана для карыстання шырокім колам фотааматараў.

Каб быў прыгожым твар

У большасці людзей, асабліва маладых, скура твару не мае ніякіх недахопаў, яна мяккая, не сухая і не тлустая і не асабліва чулая да раздражненняў. Пры такой скуры твару можна ўмывацца звычайнай вадой хатняй тэмпературы з добрым мылам. Рабіць гэтую працэдуру трэба вечарам перад сном, каб ноччу скура была чыстай ад пылу і поту, каб вывадныя адтуліны скураных залоз былі ачышчаны.

Калі ўмовы жыцця і працы такія, што ўмывацца з мылам трэба часцей, чым адзін раз у суткі, — тады карысна ўхіляць сухасць скуры змазваннем на ноч твару якім - небудзь тлустым крэмам. Калі гэта не дае эфекту, абавязкова адмоўцеся ад карыстання мылам. Вельмі карысна ўмывацца і ачышчаць скуру твару мякішам хлеба, кольдкрэмам, міндальнай пастай, аксамітным крэмам.

Мыць твар патрэбна так званай мяккай вадой (дажджавая або рачная). Жорсткая вада (са студні або крыніцы) дзейнічае на скуру шкодна. Можа выклікаць запаленне, апрача таго, скура становіцца грубай, шорсткай. Мяккую ваду можна зрабіць самім, калі доўга яе праварыць і дадаць соды або буры (на таз вады адну-дзве чайныя лыжкі соды або дзве-тры сталовыя лыжкі буры).

Калі ў вас скура сухая, не варта мыцца талы жорсткай вадой. Шкодна дзейнічаюць на такую скуру холад, гарачыня і вецер. Пасля мыцця скура павінна быць выцерта насуха мяккім ручнікам. Каб змякчыць скуру, варта выкарыстаць для гэтага звычайнае свежае сметанковае масла. Яго злёгку саграваюць, намазваюць на ватны тампон і праціраюць скуру. Такім жа чынам можна выкарыстоўваць свежую салодкую смятану. Яе наносяць на скуру твару тонкім пластам і пакідаюць на 15—20 мінут. Пасля гэтага змываюць ватным тампонам, змочаным у цёплай вадзе.

Добра змякчаюць скуру твару так званыя масляныя мазкі, тонкі пласт ваты або марлі змочваюць у раслінным масле (лепш міндальным, персікавым або абрыкосавым), накладваюць перад умываннем на 20 мінут. Можна рабіць мазкі з яек. Жаўток яйка змешваюць з гліцэрынам або мёдам (па адной сталовай лыжцы). Па меры неабходнасці накладваюць гэтую пасту на твар, а праз 15—20 мінут змываюць халаднаватай вадой. Можна таксама карыстацца спецыяльнымі для гэтага крэмамі.

Таму, у каго скура на твары тлустая, таксама варта прытрымлівацца адпаведнага рэжыму. Намыльце твар і пакіньце мыльную пену на адну дзве мінуты на скуры і толькі пасля змыйце яе гарачай вадой. Можна таксама рабіць розныя праціранні. Вельмі добра абястлушчваць скуру адзін раз у суткі 70-градусным спіртам з 20 працэнтамі эфіру або аднапрацэнтным растворам нашатырнага спірту ў вадзе, а яшчэ лепш у 3-працэнтнай перакісі вадароду. Можна праціраць скуру 2—3-працэнтным растворам воцату ў трайным адэкалоне.

Міхась Баброўскі

(Працяг са стар. 3)

Такім чынам, жывучы сярод абяздоленага беларускага люду, Баброўскі дачакаў векапомнага адкрыцця.

Аднак такі выдатны беларускі вучоны, з вядомым імям, звязаны з заходнімі, славянскімі, польскімі і рускімі вучонымі не мог доўга заставацца ў правінцыянальнай глушы. Дзякуючы стараннню рускіх вучоных Кэпена і Лабойкі, якія ў тым часе жылі і працавалі ў Пецербургу, у лютым 1826 года Баброўскі быў амнісціраваны і атрымаў усе прафесарскія правы, якімі ён карыстаўся раней.

Цяпер, апрача тэалогіі, арыентальных моў, выкладае таксама стараславянскую мову. Грунтоўна вывучае славянскія забыткі, займаецца іх граматычным, фанетычным і палеаграфічным разборам. З лекцыйных накідаў, запісак і нататак паўстае «Курс Славянскай бібліяграфіі».

Віленскі Універсітэт у 1832 годзе быў закрыты. Яшчэ адзін год Баброўскі працаваў у Галоўнай Семінарыі, а калі ў 1833 годзе і яна была скасавана, ён змушаны быў расстацца з прафесурай.

Уніяцкія царкоўныя ўлады, ад якіх залежыў лёс Міхася Баброўскага, назначылі яго святарам у Шарашэва (Пружанскі павет). Там ён жыў і працаваў да канца сваіх дзён.

У 1836 — 39 гадах на Беларусі была скасавана ўнія, гэта значыць уніяцкая грэка - каталіцкая рэлігія, і ўніяты былі прымушаны перайсці ў праваслаўе.

Міхась Баброўскі звыкся з уніяй, зрос з яе царкоўнымі абрадамі і таму ён пачаткова быў у апазіцыі адносна яе ліквідацыі. Апрача таго немалаважнае значэнне мае той факт, што беларуская нацыянальная свядомасць у Баброўскага была звязана з яго уніяцкасцю, з усходнімі грэка-славянска - каталіцкімі царкоўнымі абрадамі, што яму, бясспрэчна, не дазваляла зліцца з польскай і рускай стыхіяй, што яго выдзяляла сярод рускіх і палякаў. Палякі на «крэсах усходніх» перад усім належалі да каталіцкай рэлігіі, рускія ж да праваслаўнай. Уніятамі былі пераважна беларусы.

У ніякім выпадку мы не можам згадзіцца з поглядам В. Харкевіча, які ў вышэй названых працах усіх уніятаў прылічвае да палякаў. Гэта зусім супярэчыць гістарычнай праўдзе.

Міхась Баброўскі не хацеў таксама ўдзельнічаць у барацьбе ўнутры уніяцкай царквы паміж прыхільнікамі уніі і яе праціўнікамі, але і не хацеў пазітыўна прычыняцца да ліквідацыі уніі.

Праўда, Баброўскага не цяжка было пераканаць аб неабходнасці і патрэбнасці пераходу на праваслаўе. Справа ў тым, што прафесар Баброўскі быў вялікім знаўцам старацаркоўна - славянскай мовы, якую ён вельмі шанаваў, любіў яе і не адзін раз захапляўся, зачароўваўся яе прыгажосцю, арыгінальнасцю і цікавай спецыфікай. Тымчасам унія была спаланізаванай, абрад златынізаваны, а праваслаўны абрад застаўся чыстым, захоўвалася стараславянская царкоўная мова, якую праваслаўе высока шанавала, і якой моцна трымалася. Апрача таго трэба памятаць, што беларускай стыхіі была больш блізкай і лепш зразумелай праваслаўная рэлігія, чым каталіцкая.

Пад уплывам уніяцкіх біскупаў Семашкі, Зубко, Лужынскага, якія самі перайшлі ў праваслаўе, зрабіў гэта самае ў 1837 годзе таксама Міхась Баброўскі.

21 верасня 1848 г. Баброўскі памёр ад халеры ў Шэрашэве. Такім чынам славістыка ўтраціла буйнага беларускага вучонага.

Міхась Баброўскі многа зрабіў у галіне беларусазнаўства. Вось што аб гэтым піша Станкевіч: «...працы Міхася Баброўскага, асабліва не друкаваныя і якія кранаюць справы беларусазнаўства, або пагінулі, або раскіданы па розных бібліятэках краіны і заграніцай. Вядома і тое, што М. Баброўскі напісаў працу „O charakterystycznych językowych zwrotach ludu białoruskiego” — але лёс гэтай працы, будучай толькі ў рукапісе, на пераховванні ў Марцінкоўскага, таксама неведомы. Яму ж прыпісваюць і „Krótkie zebranie nauki chrześcijańskiej dla wieśniaków mówiących językiem polsko-ruskim wyznania rzymsko-katolickiego” з 1835 года» (Ад. Станкевіч, Баброўскі, Вільня, 1937, стр. 41—42).

Трэба падкрэсліць таксама той факт, што выдатны польскі кракаўскі бібліёграф Эстраўхэр у першым томе сваёй бібліяграфіі заўважае, што Баброўскі ў 1846 годзе меў ужо гатовую да друку працу пад наступным загалоўкам: «Historia drukarń słowiańskich na Litwie».

Будучы ў Шэрашэве Баброўскі кожную нядзелю і свята гаварыў пропаведзі заўсёды па-беларуску. Сялянам гэта вельмі падабалася.

Такім чынам Міхась Баброўскі сваімі навуковымі доследамі на ніве славянскай і беларускай, сваімі беларускімі казаннямі і працай сярод беларускага люду ўнёс уклад у фарміраванне нацыянальнай сведамасці беларусаў.

Мгр. В. БЕЛАКАЗОВІЧ

За культуру асабістых выдаткаў

Культура асабістых выдаткаў з'яўляецца вельмі важнай справай у жыцці кожнага чалавека. Ёсць шмат людзей, якія не многа зарабляюць, аднак яны і прыгожа адзеты і абуты, у хаце і харчаванне і мэбля нядрэнная. А ў іншых наадварот. Зарплата высокая, а яны горш жывуць ад тых, якія мала зарабляюць. У чым справа? А вось у чым.

Некаторыя людзі вельмі разважліва падыходзяць да выдавання грошай. Яны наперад абдумаюць без чаго можна абыйсціся, а што неабходна купіць у даным месяцы. Нават залатоўкі без патрэбы не прапусцяць.

І гэтая высокая культура расходавання грошай такім людзям дапамагае жыць заможна і культурна. Такія людзі нават маюць грошы на ашчаднай кніжачцы. Ад такіх і трэба павучыцца культуры асабістых выдаткаў.

м. х.

Бюджэтная падрыхтоўка

8 жніўня г. г. адбылося пасяджэння Прэзыдыума Ваяводскай рады нарадовай у Беластоку. На парадку дня абмяркоўваліся, між іншым, прапановы паасобных камісіі ВРН, была заслухана справаздача аднносна рэалізавання пастановы ВРН аб развіцці вясковага будаўніцтва і вытворчасці будаўнічых матэрыялаў, інфармацыя Ваяводскага Праўлення па справах сельскай гаспадаркі аб тым, як праходзіла знішчэнне каларадскага жука ў нашым ваяводстве і разгледжаны праект падзелу інвестыцый прызначаных на паветы, на 1959 год.

Апошняя справа з'яўляецца бадай самай важнай, з ёю звязаны: вытворчасць будаўнічых матэрыялаў (паленай цэглы), капітальныя рамонты ў паветах, жыллёвае будаўніцтва, камунікацыя камунальнай гаспадаркі і зарплатны фонд прамысловых радпрыемстваў падначаленых нарадовым радам.

Агульны ліміт інвестыцый на 1959 год, на Беластоцкае ваяводства — 515 мільёнаў злотых, у тым ліку 446,9 мільёнаў — інвестыцыі цэнтралізаваныя. Значыцца на будучы год інвестыцыі павялічаны на 14,9 працэнтаў, у тым інвестыцыі цэнтралізаваныя на 10,2 прац., а дэцэнтралізаваныя на 41,7 прац.

Прадугледжваецца, што ў 1959 годзе прадпрыемствы мясцовай прамысловасці дадуць 62 мільёны штук паленай цэглы. Значна павялічваюцца фінансавыя сродкі, прызначаныя на дапамогу ў рэалізацыі грамадскіх чынаў. Не будучы рот Беластоцкае ваяводства атрымае да выкарыстання ў гэтых мэтах 14.5 мільёнаў злоты.

Заранні падзел інвестыцый на паветы будзе мець дадатні ўплыў на развіццё грамадскіх чынаў у будучым годзе.

Дагэтуль паветы атрымоўвалі патрэбныя на гэта фінансавыя сродкі ў месяцы красавіку або маі, такім чынам вёскі не мелі магчымасці прыступіць да выконвання сваіх абавязкаў. Зараз становішча значна зменіцца. Паветы атрымаюць патрэбныя капіталаўкладанні ўжо ў студзені і на працягу зімовых месяцаў распрацуюць планы грамадскіх чынаў, так, каб адразу пасля заканчэння вясновых палявых работ людзі маглі прыступіць да выконвання іх.

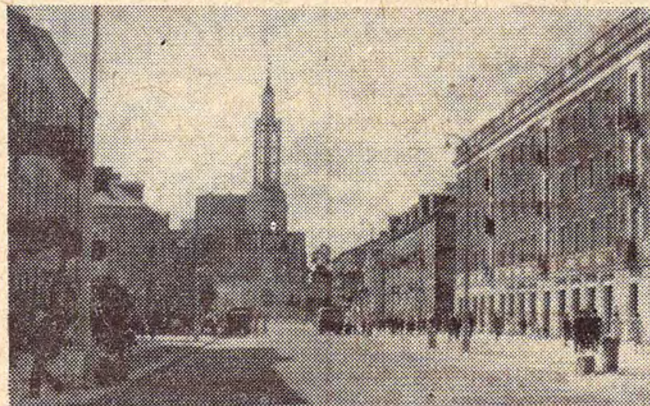
У заключэнні пасяджэння была прынята пастанова аб скліканні 16 г. м. урачыстай сесіі ВРН прысвечанай падрыхтоўцы да святкавання 1.000-годдзя існавання польскай дзяржавы.

Жнівень 1953 г.

Вось так выглядала вул. Ліповая адна з цэнтральных вуліц Беластока ў жніўні 1953 г.

Жнівень 1958 г.

А так выглядае яна сёння. За 5 год пабудавана амаль усе новыя дамы

фота — Касакоўскі

Аднаўляюцца школы

У той час, калі дзеці бестурботна праводзяць канікулы, у школах праводзяцца рамонты. Вось, напрыклад, у школе ў вёсцы Шэршэні ўстаўляюцца новыя вокны і дзверы, а ў Акусіне беляцца сцены.

У Бельскім агульнаадукацыйным ліцэі аднаўляюцца сцены, рамантуюцца падлогі. Пажаданым было б нанава абгарадзіць школу і прышкольную плошчу.

ПКС і ахова прыроды

Столькі гавораць аб ахове прыроды, аднак правіла гэта зусім не перасцерагаецца. Недалёка вёскі Бандары, Беластоцкі павет стаіць над дарогай сасна, якраз ля гэтай сасны трэба было зрабіць прыпынак аўтобуса ПКС. Рабочыя гэтай установы не доўга думаючы ўзялі ды прыбілі таблічку проста на самай сасне. Сасна аж скруцілася з болю і крычыць да Лігі аховы прыроды: ратуйце!!!

Ці пачуе жальбу беднай сасны дырэкцыя установы ПКС у Беластоку?

Тэкст і фота — А. А.

Будаўніцтва ў грамадскіх радах

Тыльвіцкія Фальваркі

Грамадская рада ў Тыльвіцкіх Фальварках, Беластоцкі павет, ахоплівае 4 вёскі. Большасць будынкаў дзеравяныя з саломянымі стрэхамі.

Але сёння аблічча вёскі змяняецца. 30 гаспадароў будуюць новыя будынкі, штоправўда яны таксама драўляныя, але гаспадары накрываюць іх чарапіцай. У гэтым годзе Грамадская рада ў Фальварках Тыльвіцкіх атрымала 108 тон цэменту (за 1957 год 20 тон). Сяляне робяць чарапіцу, бані на калодзежы і фундаменты. Найгорш што мала дахаўчарак — машын да вырабу чарапіцы і нават купіць няма дзе.

ВАЛІЛЫ

Дзесяць новых дамоў і шэсць гаспадарчых будынкаў будуюць у гэтым годзе сяляне ў Грамадскай радзе Валілы — станцыя. З гэтых усіх толькі адзін дом будзе мураваны, апошнія — драўляныя, таму што ГРН Валілы — станцыя не распараджаецца ўласнымі будаўнічымі матэрыяламі.

(аа)

Крыху гаспадарчага зацікаўлення

На гасцінцы Крынкі—Плянты за прысадамі былога маёнтка пад мястэчкам ёсць добрая бетонная рура, праз якую сцякаюць з палёў вясеннія і асеннія воды. Недагледжаная яна — занясло яе ілам. На далатак — да гэтага часу вада змыла зямлю над ёю. Праязджаючыя фурманкі крышаць коламі гэтую руру. Калі так далей пабудзе дык застанецца з яе толькі кавалкі — на мейсцы ўтворыцца роў, вада з палёў не будзе мець адкрытага адыходу.

(ся)

Ранняя птушка

Усе жыхары ў вёсцы Грэбяні (Дуброўскі павет) знаюць, што найраней з усіх аднавяскоўцаў устае да працы Мікола Самойлюк. Ён, сапраўды, як ранняя птушка, шмат работы зробіць, пакуль некаторыя ўстануць — гавораць пра яго аднавяскоўцы. Жыве ён толькі з маткай і ўсе гаспадарскія палявыя работы выконвае хутчэй за іншых. А гэта таму, што ён вельмі працавіты.

(м х)

Самы сільны ў вёсцы

Лявон Карней з Масціхі (Дуброўскі павет) з'яўляецца самым сільным чалавекам у вёсцы. Ён столькі можа падняць перад сабою, што трох чалавек не падымуць.

І ў школе патрэбна радыёкропка

Вось табе і радыёфікавалі вёску Сацы ў Гайнаўскім павеце. Ва ўсіх хатах ёсць радыёкропкі, а ў школе няма! Чаму? Таму, што манцёры забыліся ўманціраваць. І так школьнікі ўвесь год не маглі слухаць радыёперадач у школе. У гэтым годзе школа ў Сацах павінна мець радыёкропку, усё залежыць ад Гайнаўскага праўлення радыёсувязі.

Толькі для закаханых

Сардэчныя тайны

П. В. з Шчэціна піша: «Дарагое Сэрцайка! Парадзь мне вось у такой справе. Я малады, мне 18 год. У гэтым годзе закончыў сярэднюю школу, атрымаў атэстат сталасці.

Нядаўна, знаходзячыся на пошце, убачыў адну дзяўчынку, якая адразу, з першага погляду спадабалася мне. Ад гэтага часу я ўсё хаджу па вуліцах, каб толькі яе ўбачыць. Здараецца гэта часта, аднак у мяне няма смеласці падыйсці да яе. Праз сяброў ці сябровак сваіх таксама не магу пазнаёміцца. Яны яе не ведаюць. А вобраз гэтай дзяўчыны не дае мне спакою. Што ж рабіць тады, Сэрцайка? Скажы, ці можна пазнаёміцца з ёю на вуліцы?

Маладосць мае свае правы і я добра цябе разумею. Што ж, бывае часам любоў з першага погляду і на гэта няма рады. Што рабіць у Тваім выпадку?

Калі не можаш пазнаёміцца з каханаю на забаве ці з дапамогай сяброў, трэба зрабіць гэта на вуліцы.

Спытаеш, як. Перш за ўсё, трэба зрабіць гэта вельмі тактычна. Спаткаўшы каханую дзяўчыну на вуліцы ветліва пакланіся ёй, папрасі прабачэння, прывітайся, скажы як называешся і потым таксама ў ветлівы спосаб скажы, што не могучы пазнаёміцца з ёю ў які-колек іншы спосаб, хочаш хоць такім чынам — на вуліцы гэта зрабіць. Калі зробіш усё гэта далікатна, умела і ветліва — з выніку напэўна будзеш задаволены.

Калі б дзяўчына адказала табе ў знаёмстве — гэта доказ, што або не жадае з табой пазнаёміцца, або сэрца яе запалоніў хто іншы. Тады нічога інакшага не застаецца, як прымірыцца з фактам.

СЭРЦАЙКА

Цэны

у Беластоку на дзень 12.VIII. 1958 г.

авёс 100 кг	— 270 зл
маладая бульба 1 кг.	1,30 — 1.40 зл.
масла 1 кг.	45 — 50 зл
саланіна 1 кг	— 27 зл.
вішні 1 кг	5 — 6 зл.
гуркі 1 кг	1,50 — 2,00 зл.
яблыкі 1 кг	1 — 3 зл.
грушы 1 кг	3 — 4 зл
брусніцы 1 кг	— 14 зл.
кураня	15 — 20 зл.
чорныя ягады шклянка	0.80 — 1.00 зл.
яйка пара	2.80 — 3.00 зл.

Бясплатны пункт юрыдычных парад адкрыты ў рэдакцыі „Ніва" кожны чацвер ад 11-12 гадзін.

54 новыя школы

У Беластоцкім ваяводстве будуецца 54 новых школ, ў тым 44 на вёсцы. Гэтыя школы пры дапамозе сялян будуць аддаены дзецям 1 верасня г. г.

Курс беларускай мовы

Ваяводскі дом культуры супольна з Галоўным Праўленнем Беларускага грамадска-культурнага таварыства арганізуе курс беларускай мовы. Навучанне распачнецца ад 1 верасня. Ахвотным неабходна зложыць заяву ў гэтай справе да ВДК, — Кілінскага 8, або да ГП БГ-КТ ву. Маніфесту Ліпцовага 25.

Пошукі

АЛЯКСАНДАР АНДРЭЕВІЧ КАРАЧ, Варшава вул. Пулаўская 166, кв. 75, шукае дваюраднага брата ЮРЫЯ АЛЯКСАНДРАВІЧА КАРАЧА, які жыве ў Мінску.

б 1961-1

„N I W A"

Organ ZG BTSK. Adres ZG BTSK: Białystok, ul. Manifestu Lipcowego 25 tel. 54-14.

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1, tel. centr. 37-41, red. naczelny i sekretarz 25-89.

Wydawca: Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".

Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł, półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.

Wpłaty kierować na PKO 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.

Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł, i rocznie — 40.60 zł. Należność na prenumeratę za granicą wpłacać na konto — PKO 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.

Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONA", Warszawa, Krakowskie Przedmieście 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16

Bltk. E-2

Усякая ўсячына

Перш за ўсё грошы

Багаты англійскі прадпрыемца Пат Патэман сваімі непрыемнымі манерамі так зразіў да сябе членаў клуба — папулярнай у Англіі гульні ў гольфа, што прэзідыум клуба адмовіў прадоўжыць яго членства. Тады Патэман купіў пляц, на якім адбываліся пасяджэнні прэзідыума.

— Калі прэзідыум клуба не зменіць свайго становішча да мяне, — заявіў ён, — то я не буду мець магчымасці прадоўжыць яго членства.

Гадзюка ў кіно

У Курытыбе (Бразілія) у часе сеанса ў кіно раптам пачуўся дзікі, нялюдскі крык. Высвятленне фільма было спынена і ўключана святло. Гледачы пабачылі больш страшную карціну чымсь на экране. Вакол шыі аднаго гледача акруцілася гадзюка кобра. Спалоханая крыкам і святлом яна ўцякла, не прычыніўшы гледачу шкоды.

Рэдкае вяселле

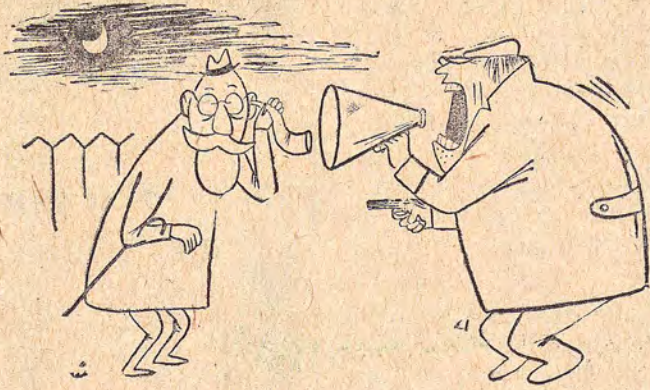
У чэрвені г. г. у Шатландыі адбылося незвычайнае вяселле. 92-гадовы «малады» узяў шлюб з 89-гадовай нявестай. Яны жылі без шлюбу 70 год, а цяпер дайшлі да вываду, што пара пажаніцца.

Дом з готовых пакояў

У Днепрапятроўску распачата пабудова дома з паасобных гатовых пакояў. Асобнымі пад'ёмнымі кранамі падымаюцца і ўстаўляюцца на месца поўнасцю выканчаны пакоі — да інсталяцыі электрычнай уключна.

Дрэва патрэбнае ў тым доме толькі на дзверы і вокны. Паллога зроблена з штучнага творыва.

Без слоў...

16 разоў разводзілася

Бландзінка Аўэрай, якая працуе сцівардэсай на пасажырскіх самалётах, заявіла ў Лёс Анджэлас (ЗША), што да яе належыць сусветны рэкорд... разводаў.

На тых днях яна развялася са сваім 14 мужам. Аднак гэта быў яе шаснаццаты развод таму, што два мужы жаніліся з ёй па два разы і два разы зракаліся з далейшага сужыцця.

Пасля апошняга разводу Аўэрай сказала суддзі, што і ў далейшым верыць у шлюбнае жыццё. «Без шлюбу — сказала яна — не было б ніякага грамадства».

Асцерагаўся

— Чаго ты крывішся і заплюшчваеш вочы калі п'еш гарэлку? — спыталася жонка свайго мужа.

— А ты ўжо забылася як я кляўся, што і вокам на яе не гляну.

Дагаварыліся

Дробны італьянскі купец паказаў амерыканскаму генералу каштоўную вазу.

— Купіце, містэр, гэта ж ваза з часоў Пампеі.

— Але яна ж зусім новая, — адказаў генерал.

— Мабыць, яна з апошніх дзён Пампеі.

— Ага, тады я куплю.

Сяброўская парада

Да Браніслава Нушыча зайшоў бяздарны пісьменнік.

— Я напісаў класічную трагедыю, — сказаў ён, — парайце, якую смерць выбраць для галоўнага героя.

— Хай ён будзе ў вас мёртва - народжаным — зычліва адказаў Нушыч.

Цалкам ясна

Аднойчы Аляксандар Дюма — бацька прышоў дамоў з афіцыяльнага абеду.

— Весела было? — спытаў яго сын.

— Вельмі! Але без мяне я памёр бы там з нуды.

ЭДУАРД ВАЛАСЕВІЧ

ДВА РЫБАЛОВЫ

(Байка)

Сустрэліся два рыбаловы,
І гутарка зайшла у іх наконт улову:
— Ну як, браток? —
Спытаўся першы ў другога -
Што трапілася на кручок?
— Уга! Насцёбаў многа!
Аж рукі анямелі, а спіну мые пот...
А дзе ж улоў?
— Улоў? З'еў кот.
А ты што выцягнуў?
— Я — сома!
Ледзь з'еў... Бач, на зубах аскома.

Такія ёсць не толькі рыбаловы,
Што пахваліцца мастакі,
Не столькі рыбы, колькі той лускі.
Ну, словам,
Чэшуць языкі...

З украінскага гумару

Кароль журналістаў

У Амерыцы ёсць не толькі малалетнія фенамены. Ёсць і поўналетнія, ёсць і старыя.

Нядаўна адзін даволі-такі падношаны амерыканскі журналіст атрымаў грашовую ўзнагароду і адзнаку пераможцы ад Нью-йоркскага клуба журналістаў «Стары клуб».

Ён стаў пераможцам у аб'яўленым клубом конкурсе на самы кароткі загаловак. Паводле ўмоў конкурсу, гэты загаловак павінен быў удэрыць па ўсёй клавятуры людскіх пачуццяў, па ўсіх нервах, так загазытаць у носе, так сціснуць за пячонку, каб аж вока збялела.

Узнагароду прысудзілі журналісту Уолтару Уінчалту, які падаў на конкурс такі загаловак:

«Негр — марфініст задушыў каханку пастара».

Суддзі конкурса згодна палічылі гэты загаловак шадэўрам журналісцкай вынаходлівасці, бо ён б'е па ўсіх самых уражлівых струнах амерыканскай душы.

У гэтым загалоўку гаворыцца аб наркотыках (марфініст), аб расізме (негр), аб забойстве (задушыў), аб сексуальнай праблеме (каханка), аб рэлігіі (пастар).

Які канцэнтрат! Пяць праблем у адным загалоўку!

Уолтара Уінчалта аб'явілі каралём журналістаў.

Б. КАМІНСКІ

Лён

Кракавякі ад вякоў насы задзіраюць—ганарацца Вавельскім замкам, а цяпер і галовы прыўзнялі, таму што Новая Гута знаходзіцца на іх зямлі.

Гданчане ходзяць надзьмуўшыся, у іх бачце, ёсць ключы ад Балтыйскага мора.

Шлёнзакі хвалянца і нахваліцца не могуць сваім вугалем.

А мы таксама не лыкам шытыя, тварам у балота не ўпадзем. Усім хвастунам можам, інтэлігентна, кукіш у кішэні паказаць. Здаўна - даўным беластоцкая зямля ільном славіцца. Такіх майстрыц да вырабу ільняных матэрыялаў не спаткаеш паміж гданчанамі і кракавякамі. Без ільну людзі не абыйдуцца. Яшчэ ў старыну лён прыцягнуў на сябе ўвагу людзей, з таго часу яны сталі любіць лёндаўгунец.

Наш беластоцкі гаспадар пасее лён, зямля яго вырасціць, гаспадыня вымне, выцярэбіць, напрадзе і атрымаецца дзіва-палатно: белае-прабелае, мяккае і моцнае. З такога палатна і кашуль нашыеш, і на ручніках узораў наразводзіш, што аж суседзі стануць дзівавацца твайму майстэрству.

Праўда, як не стараюцца людзі дакладна выціpацца гэтымі ільнянымі ручнікамі, то аднак брудныя справы да іх прыліпаюць. Але лён тут не вінаваты. Лён мае вялікае значэнне ў нашай народнай гаспадарцы.

Ад развіцця ільнаводства і перапрацоўкі ільну нашымі фабрыкамі залежыць, у многім, будучыня Беластоцкай зямлі.

У сучасны момант лён ва многім выручае. Цана конскай вупражы раўняецца палове вартасці каня. Многія хацелі б самі шыць вупраж, але лягчэй знайсці згубленую любоў, чым сырамятныя рэмені ў гэзсаўскіх крамах. Сырамятную скуру людзі ільном заменьваюць. З ільну робяць пастронкі, лейцы, шлеі і ўсё іншае, што неабходнае для вупражы.

Лён мае таксама выхаваўчае значэнне Калі б не ільняная вяроўка, дык сын суседа не закончыў бы школы, бацькі не маглі б справіцца з гэтым упартым хлопцам, а ільняная вяроўка перакапала гультая. Калі чэшаш лён — то атрымоўваецца клочча. Каб не гэтае ж самае клочча, дык рукі машыністаў і трактарыстаў былі б такімі бруднымі, як рукі многіх камбінатараў.

Як бачыце, дарагія чытачы, лён і цяпер шырока выкарыстоўваецца. Таму, як падумаю я аб будучыні, дык мне троіцца, бышцам-бы бачу бязмежна доўгія палеткі, на якіх усюды лён, лён і лён хвалюецца пад ветрам, як марскі зыб, і здаецца усюды л'ецца песня.

Эх ты лён наш кучаравы,
Кучаравы даўгунец.
Ты расці, расці на славу
Сінявокі маладзец.

Дзядзька Лявонь

Філасофская крама „Мудрачарпаліца"

(Купляем і прадаем бясплатна)

Аднойчы, позна вечарам, мудрэц, пры бляску месяца падымаў вядро з калодзежа, і ўбачыў ён, што ў калодзеж упаў месяц. Каб выцягнуць месяц, ён прывязаў да вядра крук і спусціў уніз.

Выпадкова кручок зацапіўся за камень, і, калі ён моцна цягнуў вяроўку, кручок абарваўся, а мудрэц упаў на спіну. Ён глянуў угору і ўбачыў, што месяц на небе.

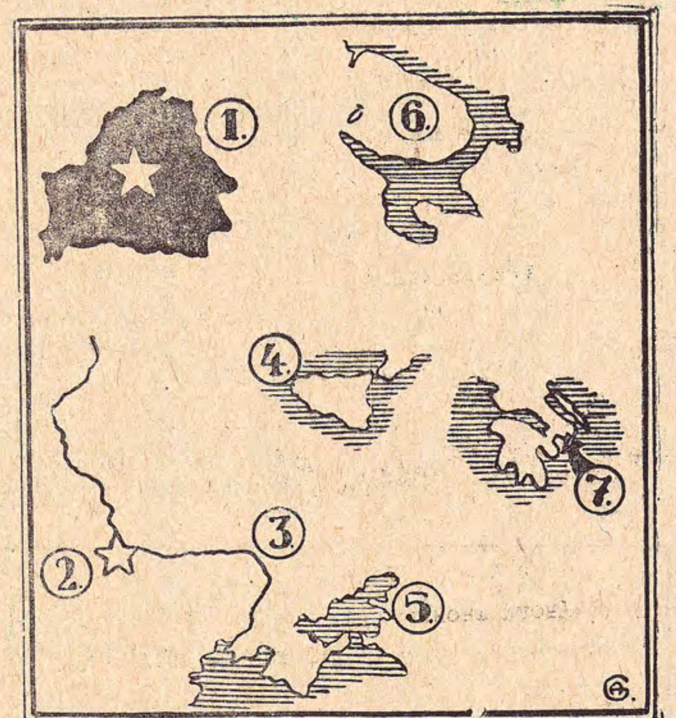
«Ну слава Богу, шмат я намучыўся, але затое месяц цяперака вярнуўся на свае месца».

* * *

Аднойчы асёл, на якім ехаў мудрэц, пусціўся наўгалоп, і мудрэц упаў. Малышы, смеючыся, закрычалі: «Мудрэц упаў з асла!»

— «Ах дзеці, дзеці! — сказаў мудрэц. — Дык калі б я не ўпаў, то усёроўна прышлося б з яго злазіць».

Геаграфічная адгаданка

Адгадайце: 1) якая гэта рэспубліка СССР і назвіце яе сталіцу. 2 і 3) які гэта горад, сталіца якой рэспублікі і над якой ракой паложаны, 4) які гэта востраў, 5) якое гэта мора, 6) які гэта паўвостраў, 7) Назвіце сталіцу дзяржавы, якая знаходзіцца на гэтым востраве.

Сярод чытачоў, якія прышлюць да 15.IX. г. г. правільныя адказы, будзе радзлясавана 10 камплектаў каляровых паштовак з відамі розных гарадоў.